

זכרון עולם

האשה
החשובה ודופת
צדקה וחסד

מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

מאורות
הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

זכרון עולם

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד

ר' משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

בית המדרש דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"

ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"

חתימת סופר 3 תד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, ג' אלול תשפ"ג

מסכת קידושין ז' - י"ג ♦ כלים כ"ג, ה' - כ"ד, ו'

גליון מס' 1265

השבוע בגליון

טבעת שנפלה מיד החתן הנרגש

מריבה בין החתן לעדים

האם די בפדיון הבן אצל כהן אחד?

♦ כדת משה וישראל

♦ מי זכאי לבחור מסדר קידושין?

♦ תפקידו של מסדר הקידושין

♦ העדים אכלו והחופה נערכה

♦ רב המאחר לחופה

♦ סגולה לבריאות הילדים

♦ חרם דרבינו גרשום בימינו

♦ אשה העוסקת בזיוף כספים

♦ אשה שנעלמה באישון ליל

♦ טבעת נישואין שהתגלתה כעשויה מנחושת

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם

להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

משחק החיים

שמו נודע לתהילה, כמפקד נערץ וקשוח. הוא הנהיג את פיקודיו בקרבות קשים, הוביל אותם באש ובמים, ומנצחון לנצחון הערצתם של חייליו אליו גברה והלכה. די היה בהפניית מבט קצר וחד מצידו, וכבר התייצבו הללו דום, לבנים כסיד.

היה זה באמצע אחד הקרבות הקשים ביותר שאליהם נקלע אי פעם. הוא רכן על הקרקע, ובעוד כדורי האויב שורקים מעליו, תכנן באומץ לב את מהלכי הקרב, כאשר לפתע נפתחה...

למען האמת, מן הראוי לספר את המעשה לפי הסדר.

רבינו ה"חפץ חיים" זצ"ל, שוחח פעם עם אחד מצדיקי דורו על כך שבבוא יומו של האדם לבית דין

◀

כדת משה וישראל

בזמנו של בעל תשב"ץ קטן, נהגו החתנים לנדור פרוכת לספר התורה. התשב"ץ (סי' תס"ד) מבאר זאת על פי הגמרא (עירובין א/סד) האומרת, שאדם שזכה בנכסים מן ההפקר וחושש שמא תשלוט בהם עין הרע, יקנה ספר תורה, ועל ידי שקנה דבר מצווה, מובטח לו כי לא יינזק. כמו כן החתן שנישא זה עתה, מבטיח את שלום ביתו על ידי עשיית מצווה בקניית פרוכת לספר התורה.

מעניין לציין את המשך דברי התשב"ץ שכתב, כי החתן אומר לכלה "הרי את מקודשת לי בטבעת זו **כדת משה וישראל**", משום שמצינו במקומות רבים שהקב"ה אירס את בני ישראל בתורה כפי שאמרו חז"ל "תורה ציווה לנו משה **מורשה** אל תקרי מורשה אלא **מאורשה**", ומשום כך מזכיר החתן את התורה, ואומר "**כדת משה וישראל**".

מטעם זה, גם האות הראשונה שבה מקדש החתן את אשתו, היא האות ה' - הרי את וכו', כנגד **חמישה** חומשי תורה. הוא גם מוסיף ואומר, כי מטעם זה מתחילה הכתובה באות ב', כפי שהתורה מתחילה באות ב'. וכפי שהתורה ניתנה בשבע קולות, שנאמר **קול ה'** על המים וכו', משום כך תיקנו לחתן ולכלה שבע ברכות.

התשב"ץ, גם מונה **עשרה** מקומות שבהם כונו ישראל "כלה", כמניין **עשרת** הדיברות, וכנגדם מקבצים עשרה אנשים לשמחת שבע הברכות.

דף ו/א כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם

מי זכאי לבחור מסדר קידושין?

בסוגייתנו אומר שמואל: "כל שאינו יודע בטיב גיטין וקידושין, לא יהא לו עסק עמהן". כלומר, מאחר שהלכות רבות ומסובכות קשורות לגיטין ולקידושין, על כן, לא יפסוק בהם אלא דיין שהוסמך לכך (רש"י ד"ה לא יהא), משום שטעויות בהלכות אלו עלולות לגרום עיוותים בלתי ניתנים לתיקון.

לעילוי נשמת

ר' משה שניצר ז"ל ב"ר מנחם מנדל ז"ל

נלב"ע ג' באלול תשס"ז **תנצב"ה**

הנוצח ע"י המשפחה שיחיו

זעילוי נשמת

מרת **מירב פורשטיין** ע"ה

ב"ר מרדכי ז"ל

נלב"ע ב' באלול תשע"ה

תנצב"ה

הנוצח ע"י המשפחה שיחיו

זעילוי נשמת

ר' **אריה יהודה ליב יפה** ז"ל

ב"ר יצחק ז"ל

נלב"ע ב' באלול תשכ"ו

תנצב"ה

הנוצח ע"י בניו **דוד ושלמה יפה** שיחיו - פ"ת

לעילוי נשמת

הר"ר **יחיאל מאיר ברנד** ז"ל ב"ר יששכר דב הכהן ז"ל

נלב"ע ז' באלול תשמ"ח **תנצב"ה**

הנוצח ע"י בנו ידידנו הר"ר **אפרים ברנד** ומשפ' שיחיו - גבעתיים

לעילוי נשמת

נר' ה' נשמת אדם

תפקידו של מסדר הקידושין: מחמת הזהירות וההקפדה שלא תתרחשנה תקלות בעניינים אלה, כל הפוסקים תמימי דעים, כי גם עריכת גט לא תתבצע אלא על ידי מומחה בהלכות גיטין. אולם, לגבי מסדר קידושין נחלקו הפוסקים, אם לתפקיד זה אין למנות אלא אדם שבקי בהלכות קידושין. לדעת הט"ז (עיין בית שמואל אה"ע"ז סימן ס"ק ד'), כל אדם רשאי לסדר קידושין, מאחר שהלכות קידושין אינן סבוכות כהלכות גירושין, שהרי כל טקסי הקידושין מתנהלים בסדר אחיד וקבוע מראש, ותפקידו של מסדר הקידושין מסתכם במספר משימות פשוטות למדי, כגון, לברך את ברכת הקידושין, לוודא כי הטבעת שייכת לחתן, להקפיד שהעדים יראו את מהלך הקידושין וכדומה. אולם, שאר הפוסקים (שבות יעקב חלק ג' סימן קכ"א, שואל ומשיב מהדו"ג חלק א' סימן רל"ט, ועוד), חולקים על כך וסוברים, כי למרות זאת, אין לכבד בסידור הקידושין אלא אדם שבקי בהלכותיהם.

העדים אכלו והחופה נערכה: בזמננו, שחתנים וכלות רבים רחוקים מדת משה וישראל, וכלל אינם מבינים את משמעות הקידושין על פי ההלכה, הזהירו הפוסקים, כי רק מי שבקי בהלכות קידושין יסדר חופה וקידושין (עיין גשר יהושע הלכות אישות א' ב'). לדוגמה ניתן להביא מקרה שאירע בצפת בתקופתנו, כאשר בסידור הקידושין כובד קרוב משפחה נכבד שאין לו שיג ושיח בהלכה, וכך נערכו הקידושין בחצר האולם ברוב פאר והדר, בעוד העדים הנרגשים סועדים את ליבם בתוך האולם... עובדה שהונצחה בסרט הוידאו שתיעד את המאורע.

רב המאחר לחופה: בעבר רווח המנהג בתפוצות ישראל, כי מרכיב נכבד ממשכורתו הצנועה של רב הקהילה מומן על ידי המחנותנים, אשר שלשלו לידיו מעות לאחר החופה. על כן פסק הרמ"א (יו"ד סימן רמ"ה סעיף כ"ב), שאין רשות להסיג את גבולו של הרב ולגזול ממנו את פרנסתו. זאת, ועוד: גם אם המשפחה מעוניינת שרב אחר יסדר את הקידושין, והיא מוכנה להעביר לרב הקהילה את התשלום המקובל כאילו סידר הוא את הקידושין, יש להימנע מכך, מכיוון שהדבר גורם לפגיעה ברב, ובסופו של דבר הוא ינושל מפרנסתו. אמנם, כאשר הרב מאחר לחופה, רשאי אחר לערכה כדי שלא לצער את החתן והכלה (שו"ת נודע ביהודה תניינא אבה"ז סימן פ"ג).

מי זכאי לבחור את מסדר הקידושין: מחותנים שהתקשו להגיע לעמק השווה, מי זכאי לבחור את מסדר הקידושין, פנו לבעל בצל החכמה (שו"ת, חלק ב' סימן ע"ב), אשר הכריע כי זכות הבחירה שמורה לחתן. וטעמו, שהברכה אותה מברך מסדר הקידושין, נתקנה במקורה עבור החתן, וכדי שלא לבייש את החתנים שאינם יודעים לברכה, תקנו שמסדר הקידושין יברך בשליחותם (שולחן ערוך אה"ע"ז סימן ל"ד סעיף א'). על כן מן הראוי שהחתן הוא זה שיבחר את שליחו. מעניין לציין את דברי בעל תשובות והנהגות (חלק ב' סימן תרל"ז), כי כאשר צד אחד משלם את הוצאות החתונה, שמורה לו זכות הבחירה למסדר הקידושין.

דף ו/א היה מדבר עם האשה

טבעת שנפלה מיד החתן הנרגש

מבואר בסוגייתנו, כי כאשר החתן נתן לכלה טבעת תוך כדי ששוחחו ביניהם על אודות רצונם להנשא - הקידושין חלים, גם אם לא אמר לה בעת נתינת הטבעת "הרי את מקודשת לי". שכן, ברור לכל, כי נתינת הטבעת לידה היתה לשם קידושין. כך גם פוסק השולחן ערוך (אה"ע"ז סימן כ"ז סעיף א').

חתן נרגש: הפוסקים דנים במקרה מעניין, לגבי חתן שהתרגש עד למאד בעמדו תחת החופה, ולאחר שאמר "הרי את מקודשת לי כדת משה וישראל", נשמטה הטבעת מידו ורק לאחר רגעים ארוכים הצליח החתן לייצב את ידו ולענוד את הטבעת על אצבע הכלה. הספק שהתעורר הוא, כי אף על פי שבסוגייתנו מבואר שכאשר החתן והכלה משוחחים ביניהם על אודות רצונם להנשא, ברור לכל שהטבעת הניתנת על ידיה הינה לשם קידושין, אולם במקרה זה, מאחר שחלף זמן של "תוך כדי דיבור" בין אמירת "הרי את מקודשת" לנתינת הטבעת, יתכן כי עליו לשוב ולקדש את האשה, כיוון שרק כאשר נתינת הטבעת סמוכה לשיחה ביניהם על רצונם להנשא, אנו בטוחים כי נתינת הטבעת היתה לשם קידושין (עיין פני משה חלק ב' ס"ב, לבוש מרדכי סימן ל"ו שהוכיחו כן מרש"י ד"ה והוא), אולם, כאשר חלף זמן-מה בין השיחה לנתינת הטבעת, שוב אין הוכחה ברורה לכך.

החופה, ההוכחה הטובה ביותר: בעל הכתב סופר (אה"ע"ז סימן ל"ח), אשר דן בספק זה, הכריע כי אין החתן צריך לקדש את אשתו בשנית, מאחר שבזמננו נתינת הטבעת נעשית תחת החופה והרי זה נחשב כאילו החתן והכלה משוחחים ביניהם כל העת על רצונם להנשא, והמעמד שבו הם נמצאים, מוכיח זאת מעבר לכל ספק.

שולחן ערוך (אה"ע"ז סימן כ"ז סעי' ד') פוסק, כי האומר לאשה "הרי את מקודשת" ולא השלים את המילה "לי" - אין האשה מקודשת, שהרי לא אמר עבור מי הוא מקדשה. אולם, אם היו האיש והאשה עוסקים בשיחה על אודות רצונם להנשא, ותוך כדי כך אמר לה האיש "הרי את מקודשת", הקידושין חלים, שהרי ברור כי כוונתו לישא אותה לאשה עבורו.

מריבה בין החתן לעדים: וויכוח שפרץ מתחת לחופה בין חתן לעדים, התגלגל אל הכתב סופר. המריבה פרצה, בדיוק כאשר החתן סיים לומר "הרי את מקודשת", אך לא הספיק לומר "לי". השאלה

של מעלה, ימצא מולו במושב בית הדין את גדולי דורו אשר יישבו למשפט.

יהודי שנוכח בשיחתם, פנה אל ה"חפץ חיים" וביקש, "אם כך, כבוד הרב, אנא, אתם, גדולי הדור שבחדר זה, שפטוני כעת על מעשי, בעודי בחיים, למען אדע לתקן את דרכי".

נענה ה"חפץ חיים" ברוב ענוונותו, ומתוך נסיון להסביר ליהודי כי אל לו לייחס לו גדולה כה רבה, סיפר לו את אשר שמע בשמו של המגיד ר' פייביל, אשר חי לפני כמאתיים שנה.

הבה רבותי, נפליגה יחדיו מאות קילומטרים צפונה, מאתיים שנה לאחור, נתייצב בלאט מאחורי חלונותיו המקומרים של בית הכנסת הגדול בוילנא, וביחד עם יהודים עמלי יום, חבושי קסקט דוהה ובגדים מטולאים, נקשיב לדרשתו של המגיד ר' פייביל.

"זכורני", פותח ר' פייביל ומרים את עיניו לתקרה, "את ימי ינקותי, כאשר ילד קטון הייתי. חמשה עשר עוללים, ואני בכללם, הצטופפנו בחדר הצר של ר' דוד המלמד, סביב שולחן העץ הגדול שתפס את מרבית שטחו של החדר. חמשה עשר פרצופים עגולים ותמימים הופנו לעבר המלמד, ממתניים במורא למוצא פיו, ושותים בעיניהם את כל מילותיו.

עיתים, לעיתים רחוקות למען האמת, נזקק ר' דוד לצאת מן החדר בשל עניין דחוף זה או אחר. מה אירע אז?

מספר פנים עטורי זקן שיבה מקרב קהל השומעים, החלו לצחקק במבוכה בהזכרם באותם ימים עליוזים, בעוד ר' פייביל המשיך לנגן, "ומה אירע אז? אה? יודעים אתם? חזיו ורעם! חיש מהם קיפצנו מעל השולחן הענק ופתחנו במשחק צבא.

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה' לומדים כמה דקות וחוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד < 3029 * > עכשיו

חודש ראשון התנסות חינם

שנשאלה היא האם עליו לשוב ולקדש את האשה, כדברי השולחן ערוך. גם בנושא זה כתב הכתב סופר, כי מאחר שבימינו החתן עונד לכלה את הטבעת תחת החופה, לפיכך, גם אם לא אמר החתן "לך", חלים הקידושין, מאחר שעמידה תחת החופה, כמוה כשיחה בין החתן והכלה על רצונם להנשא.

דף ו/ב בכולהו קני

האם די בפדיון הבן אצל כהן אחד?

בסוגייתנו מסיק רב אשי, כי אדם יוצא ידי חובת מצוות פדיון הבן, גם אם התנה עם הכהן בטרם הפדיון שחמשת הסלעים מוקנים לו על מנת שיחזירם לאב. שכן, בשעת הפדיון זכה הכהן במעות וכך נפדה הבן. להלכה נחלקו ראשונים אם ראוי לנהוג כן. לדעת הרמב"ם (הלכות בכורים פרק י"א הלכה ח' עיין הגהות הגר"א ובכסף משנה שם) מותר לעשות כן אף לכתחילה. אולם, בעלי התוספות (בכורות נא/ב ד"ה הלכך) סוברים, כי על הכהן להימנע מלהשתתף בפדיון מעין זה, מאחר שבכך הוא גורם נזק לאחיו הכהנים ששוב לא יזכו במתנת כהונה זו, מכיון שנדיבותו של הכהן הוותרן תתפרסם, והכל יפדו את בניהם אצלו בלבד. מטעם זה גם אין כהן רשאי להחזיר אפילו מרצונו הטוב את כסף הפדיון, לבד מאשר לעניים הפודים את בניהם (שולחן ערוך יו"ד סימן ש"ה סעיף ח').

אליהו הנביא בהר הזיתים: אולם, בעל שאלת יעב"ץ (סימן קנ"ה) מחדש, כי בזמנינו מחמת רוב הגלויות והצרות שעברו על ראשנו אין וודאות לייחוסם של הכהנים, ומשום כך ראוי שהכהן יחזיר את הכסף לאבי הבן לאחר הפדיון. אכן, בספר אוצר הגאונים (סוף סוכה) מסופר, כי כבר לפני כאלף שנה נגלה אליהו הנביא לרב האי גאון, הצביע על קבוצת כהנים שהתקבצו סביב הר הזיתים כמנהגם מידי חג הסוכות ואמר לו, כי אחד מהם בלבד הוא כהן אמיתי.

פדיון הבן על ידי כהנים רבים ככל היותר: בעל שאלת יעב"ץ אף מוסיף ואומר, כי מאחר שרוב הכהנים בימינו אינם מיוחסים, ראוי שאבי הבן יחזיר אחר כהנים רבים שיפדו בנו, וככל שירבה לעשות כן, יגדיל את הסיכוי שבנו אכן נפדה אצל כהן אמיתי. מאידך גיסא, הוא לא יפסיד מכך פרוטה, שהרי הכהנים יחזירו לו את כסף הפדיון.

סגולה לבריאות הילדים: אמנם, לדעת רוב הפוסקים (עיין שו"ת חתם סופר יו"ד סימן רצ"א), אין לחשוש לייחוסם של הכהנים. על כן האב אינו צריך לחזר אחר כהנים רבים שיפדו את בנו, ואף הכהן אינו צריך להחזיר לאב את כסף הפדיון שהגיע לידיו ביושר. בעל מנחת יצחק (שו"ת, חלק ב' סימן ל') אף כותב, כי הפודה את בנו אצל מספר כהנים, עלול לטעות ולברך מחדש בכל פדיון ולהכשל בברכה לבטלה. בספר תשובות והנהגות (חלק א' סימן תרנ"ח), מביא, כי השארת הכסף בידי הכהן היא סגולה לבריאותם התקינה של הבנים. מעניין לציין, כי ממצאי מחקר גנטי שנערך במשך מספר שנים [בשיתוף חוקרים מאוניברסיטת אוקספורד ומאוניברסיטת קולג' בלונדון], העלו, כי כ 80% מן הכהנים ללא הבדלי מוצא: מאנגליה, תוניסיה, קנדה, רוסיה, ותימן, אשכנזים וספרדים, נושאים גן משותף שבשאר האוכלוסיה שכיחותו נעה בקירוב ל 5% בלבד. ממצאים אלו מוכיחים במובהקות גבוהה, כי יש בסיס איתן לייחוסם של כהנים בני זמנינו.

דף ז/א התקדשי לי לחצי

חרם דרבינו גרשום בימינו

מבואר בסוגייתנו, כי אדם שאמר לאשה "התקדשי לי לחצי" הרי היא מקודשת לו. שכן, מפרשים את דבריו שכוונתו להתנות עם האשה שיוכל לשאת אשה נוספת, אף אם מצידה הדבר יהיה כרוך בויתור על חלק מצרכיה, שהרי התורה אינה מונעת אדם לשאת שתי נשים (ר"ן, שולחן ערוך אה"ע סימן א' סעיף ט').

כידוע, תקנתו של רבינו גרשום מאור הגולה, שלא ישא אדם שתי נשים, התקבלה בתפוצות ישראל לפני כאלף שנה, ואף שיש הסוברים, כי תקנתו לא נתקנה, אלא עד סוף האלף החמישי (רמ"א שם סימן י'), כתקנתו נוהגין גם בימינו. גם במקומות שבהם לא נתקבלה תקנתו, כתב שולחן ערוך (שם, סעיף י"א ובערוך השולחן סימן א' סעיף ל"ב), כי מן הראוי לגזור בחרם ובנידוי שלא ישא אדם שתי נשים. טעמו העיקרי של רבינו גרשום היה, כי הקושי הרב של הבעל לספק את כל צרכיהן של שתי נשים, עלול לגרום מריבות וקטטות ביניהן (ביאור הגר"א ס"ק ל"ד, שו"ת נודע ביהודה מהד"ת אה"ע ס"ו).

אשה העוסקת בזיוף כספים: אמנם, במקרים חריגים ויוצאי דופן, התירו חכמים לבעל לשאת אשה נוספת על פני אשתו הראשונה. דוגמא לכך אנו מוצאים בשדי חמד (חלק ו' מערכת האישות ס"ב סימן כ"ד), על אודות אשה מרוסיה שעסקה באינטנסיביות בזיוף כספים. לאחר שהזיפנית נתפסה על ידי השלטונות, ודינה נגזר למאסר עולם בסיביר הרחוקה, ביקש בעלה לגרשה כי בריאותו הרופפת מנעה ממנו להתגורר עמה בסיביר הקפואה, אך היא סירבה לקבל ממנו גט והוא נותר בודד לנפשו. הפוסקים שדנו בנושא התירו לבעל לשאת אשה נוספת על פניה, מאחר שעקב התנהגותה, כל מחויבותיו כלפיה פקעו, כפי שהוא אינו חייב לפדותה מן הכלא (שו"ת מעיל צדקה סימן ט"ו).

אשה שנעלמה באישון ליל: כאשר האשה נעלמה בפתאומיות, ואין ידוע מה עלה בגורלה, נחלקו הפוסקים. לדעת בעל מטה אהרן (חלק ב' סימן ס"ו, שו"ת רש"ך בהגהותיו לבי"א אות ע"ח, בשם הכנה"ג),

המוצק שבחבורה היה לגנרל, הבן של הנפח הפך לסגנו, ואנו כולנו התגייסנו לצבאו, טוראים גאים בגדודו של המפקד הנערץ.

"אתה, ר' זענוויל", הצביע ר' פייבל לעבר זקן שעון על מקלו, "היית צועק בקול רם את הפקודות שניתנו מאת מפקדנו הרם והנישא, זוכר אתה זאת? ואתם, ר' אליהו ור' אלישע", שלח ר' פייבל את זרועו לעבר זוג תאומים, סבים לעשרות נכדים, "הייתם פורצים בבכי כל אימת שהמפקד היה מענישכם. המפקד היה מפקד, החיילים היו חיילים והצבא היה צבא!" סיכם ר' פייבל וחיוך נעורים על פניו.

עד ש...

לפתע נשמעו פסיעות. ידית הנחושת הורדה, והדלת החלה סובבת על צירה באיטיות מחרידה. המפקד צנח בחלחלה מן השולחן וחבורת פיקודיו נסה לכל עבר. טיפין טיפין נגלו פניו המאיימות של ר' דוד. תחילה התבדרו דרך הפתח הצר מספר שערות מזקנו העבות, וכאשר עיניו הגדולות שזפו את החדר היה זה נראה בדיוק כפי שעזבו, אך לפני מספר דקות. נזופים מתמיד ישבו הזאטוטים, עיניהם נעוצות בחומשים, כאילו לא קרה מאומה.

קולות גיחוך נשמעו מכל פינות בית הכנסת, כשר' פייבל חבט בעוצמה בדוכן הדרשנים, והחל מנגן בקול תוכחה את נבואת מלאכי (א/ג): "הַנְּנִי שְׁלַח מַלְאָכִי וּפְנֵה דָרָךְ לִפְנֵי, וּפְתָאם יְבוֹא אֶל הַיְכָלִי הָאֶדוֹן אֲשֶׁר אַתֶּם מְבַקְשִׁים וּמַלְאֲךְ הַבְּרִית אֲשֶׁר אַתֶּם חֹפְצִים הֵנָּה בָּא אֲמַר ה' צְבָאוֹת".

עולמנו הקטן, הגדול בעינינו, עמוס באנשים מצליחים. מאי משמע מצליחים? זה עשה הון רב לביתו, רעהו חולש על מערכת פוליטית, אחר עשה

"אחד בבוקר,
אחד בערב.
לפני האוכל".

גם ד"ר כהן מבני ברק
לא מפספס.

2 משניות ביום
וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים
מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם

מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

מאחר שאין חשש שמא תפרוץ מריבה בין הנשים כיון שהן מרוחקות זו מזו, רשאי הבעל לשאת אשה נוספת. אולם, דעתו של הנודע ביהודה (שם) ופוסקים אחרים היא, כי תקנתו של רבינו גרשום מאור הגולה תקפה גם במקרה זה, שהרי יתכן שהאשה שנעלמה תשוב ביום מן הימים והשתים תתקוטטנה.

מן הראוי להדגיש, כי נשיאת אשה נוספת על פני הראשונה, כרוכה בהסכמתם של **מאה רבנים** משלש מדינות (תקנות שנדפסו בסוף הספר תשובות מהר"ם מרוטנבורג, ב"ח אה"ע ס"א). אמנם, הפוסקים דנים אם הבעל זקוק להסכמת מאה רבנים גם כאשר אשתו המירה את דתה, או שמא במקרה זה לא חלה גזירת רבנו גרשום (עיין פתחי תשובה סימן א' ס"ק כ"ב).

דף ז/ב אי דאמר לה בכל דהו, כולי עלמא לא פליגי

טבעת נישואין שהתגלתה כעשויה מנחושת

מבואר בסוגייתנו שאדם שקידש אשה בבגד משי, שמומחים בלבד מסוגלים להעריך את שווי האמיתי, ולפני הקידושין הוא אמר לה כי שווי אינו ידוע ויתכן שאינו עולה על פרוטה אחת, הרי היא מקודשת לו גם אם בסופו של דבר התברר כי אכן שווי מועט, מאחר שהסכימה לכך.

בשנים האחרונות הובאה שאלה מעניינת אל גדולי הפוסקים. מעשה ביהודי יקר שהביא את טבעת הנישואין של אשתו לצורך, לצורך תיקון קל. "זו טבעת נישואין?" שאל הצורך, "טבעות נישואין עשויות מזהב, ואילו זו עשויה מנחושת!" הבעל הנרעש החל להתרוצץ בין הפוסקים כדי לדעת את דינו. אמנם, מצד אשתו, אף שהיתה סבורה בשעת הקידושין שהטבעת עשויה זהב - אין בעיה, שהרי תחת החופה מדגישים באוזניה, כי שוויה של הטבעת היא פרוטה. אולם, הבעל חשש שהקידושין לא חלו, מאחר שהטבעת לא היתה שלו מעולם, זאת משום שמבואר במשנה (בבא בתרא פג/ב), ובשולחן ערוך (ח"מ סימן רל"ג סעיף א'), כי אדם שמכר לחבירו סוג פרי אחר או סוג מתכת שונה מזו שביקש הקונה, אין המקח חל, ושניהם יכולים לחזור בהם. אם כן, נמצא שהבעל לא קנה את הטבעת ולפיכך גם לא יכול היה לקדש בה, שהרי אין אדם יכול לקדש בטבעת שאינה שלו.

הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל הכריע (בית דוד זכרון טוביה עמוד רמ"ט במאמר הגר"י זילברשטיין שליט"א), כי לדאגותיו ולחששותיו של הבעל המבוהל אין יסוד. שכן, אף אם נאמר שאכן טבעת הנחושת לא הפכה לרכושו של הבעל, במקרה זה תבוא הלכה אחרת לעזרתו ובגללה קידושיו הם קידושין גמורים. מוכר הטבעת הרמאי נחשב כבעל חובו של הבעל, שהרי כספו נמצא ברשותו, וממילא, בעת הקניה נעשתה טבעת הנחושת למשכון בידי הבעל תמורת החוב שחייב לו המוכר. משכון מסוג זה מכונה "משכון שלא בשעת הלוואתו", כלומר: אין הוא כמשכון רגיל שניתן למלווה בעת ההלוואה כבטחון לכך שהחוב ישולם, אלא הוא כמשכון שתפס המלווה מן הלווה לאחר שהלה לא עמד בתנאי התשלום. תפיסת משכון מסוג זה, הרי היא כגביית חוב, שהרי הוא גבה את המשכון תמורת החוב שלא שולם, על כן, בין אם חל המקח ובין אם לאו, אדם זה קידש את אשתו בטבעת זו, כדת משה וישראל."

חייל בתחום האומנות ועוד כהנה וכהנה. בל נשכח, רעם קולו של ר' פייבל, כי "פתאום יבוא אל היכלו האדון!" פתאום! לפתע! ללא הודעה מוקדמת, דלת העולם תסוב על צירה, אור שמימי יציף את עולמנו, אליהו הנביא ומלך המשיח יופיעו והמשחק יסתיים באחת. יצורי אנוש יצנחו ממקומם מרוב בושע ויסתתרו איש איש בפינתו, ומכל עבר יגישו יהודים, חלקם קשי יום, שלא "הצליחו", וינהרו לעבר הבימה. הם, אשר קבעו עיתים לתורה, ותוך כדי משחק החיים זכרו כי תורתנו תורת נצח, היא האחיזה היחידה בחיים שאין להם קץ וכל השאר נמוג כלא היה, הם אלו אשר יצעדו בראש מורם ובלב שמח.

"פתאום יבוא אל היכלו האדון!"

כדאי להתכונן.

כתיבה וחתומה טובה.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

לעילוי נשמת

מרת **נחמה ליבא בטלמן** ע"ה

ב"ר אברהם שמואל מנא ז"ל נלב"ע ז' באלול תשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **צפורה הויזמן** ע"ה

ב"ר יחיאל ז"ל נלב"ע ז' באלול תש"ע

תנצב"ה

הונצחה ע"י בעלה ידידנו
הר"ר **שמואל הויזמן** ומשפחתו שיחיו

מאירים את מסכת קידושין

הופיע
מסכת
קידושין

• בתוספת משניות בגליון הדף להשלמת לימוד הש"ס • בסוף
הבדך נספח ביאור למשניות - 'מאורות המשנה' • להשלמת
הלימוד ב'הלכה למעשה' צורף החיבור 'הפלא' 'מאורות ההלכה'
הדגושות בתחילת ענין בתוספות

לראשונה: מאיר מוקד מפוסק עוק חשק ללימוד

• נוסח תגמרא והנפישים מונה ומתוקן במיטב המסורת של
מהדורות הש"ס של 'עין והדר' • הנפיש, הרשי והתוספות
מקורם ומפוסקים בדיוק ובשלימות • רקע מיוחד להקלת
הקריאה ולמעט כאבי עיניים

הגמרא המושלמת המחבבת את הש"ס על לומדיה

מוקד ישיר לגמרות "דף היומי": 02-804-3333